

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - Kommunal- og forvaltningskomiteen
Stortinget - Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
25/2849 - GBO

Dato
05.05.2025

Dokument 8:224 S (2024-2025) - Representantforslag om en bedre ivaretagelse av asylsøkeres rettssikkerhet

Jeg viser til oversendelse 24. april i år fra Kommunal- og forvaltningskomiteen, vedlagt representantforslag fra stortingsrepresentantene Dag-Inge Ulstein, Kjell Ingolf Ropstad og Olaug Vervik Bollestad om asylsøkeres rettssikkerhet. Det fremsettes tre forslag, og mine vurderinger følger nedenfor.

Forslag 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme et forslag som bedre ivaretar rettssikkerheten for asylsøkere når det gjelder tolkning under asylprosessen, herunder en plan for å styrke tolketjenesten i utlendingsforvaltningen.»

Jeg mener asylsøkeres tilgang til kvalifisert tolk er godt ivare tatt i gjeldende regelverk og praksis. Det følger av utlendingsloven § 81 at myndighetene må sørge for at utlendingen får mulighet til å fremlegge sine synspunkter på et språk vedkommende kan kommunisere forsvarlig på. Dette gjelder i alle tilfeller av forhåndsavtalt muntlig kommunikasjon i saker om beskyttelse (asyl). I tillegg følger det av tolkeloven at offentlige organer har plikt til å bruke tolk i tilfeller der det er nødvendig for å ivareta hensynet til rettssikkerhet eller for å yte forsvarlig hjelp og tjeneste.

I utlendingsforskriften § 17-2 om asylintervju presiseres det at intervjuet skal tilrettelegges på en måte som sikrer at saken blir best mulig opplyst, og at med mindre søkeren og den som skal foreta intervjuet kan kommunisere forsvarlig på et felles språk, skal tolk tilkalles. Videre framgår det at søkeren skal få informasjon om tolkens rolle under asylintervjuet, og om at tolken har taushetsplikt og kan straffes dersom vedkommende overtrer denne taushetsplikten.

Utlendingsdirektoratet (UDI) har gitt nærmere retningslinjer om bruk av tolk i utlendingssaker (UDI 2011-039). Tolkere som brukes av utlendingsmyndighetene skal tilfredsstille kravene i tolkeloven, det vil si at tolken som en klar hovedregel må fylle kravene til å bli oppført i Nasjonalt tolkeregister. UDI presiserer i sine retningslinjer at det bør stilles særlig høye krav til tolkens kvalifikasjonskrav i asylsaker, siden utlendingens muntlige fremstilling vil være vesentlig i troverdighetsvurderingen og utfallet av saken, og siden utfallet av saken er svært viktig for søkeren.

Forslag 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre en topartsprosess i Utlendingsnemnda, herunder å sikre muligheten for personlig oppmøte.»

Som det framgår av mitt svar på komiteens henvendelse om representantforslag 8: 254 S (2024–2025), mener jeg at det ikke er grunnlag for å innføre en topartsprosess i UNE. Jeg mener også at det regelverket om nemndmøtebehandling vi har i dag gir en fornuftig og god balanse mellom de hensyn som avveies. Jeg viser til begrunnelsen i nevnte svarbrev.

Forslag 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi en instruks til utlendingsforvaltningen om hva som skal til for at lovkravet om «velbegrunnet frykt for forfølgelse» skal være oppfylt, etter samme linje som instruksene knyttet til seksuell orientering fra 2012.»

I bakgrunnen for forslaget går det fram at forslaget knytter seg til forfølgelse mot konvertitter. Jeg vil først understreke at retten til religionsfrihet er en grunnleggende menneskerettighet. Denne retten er knesatt i FNs verdenserklæring om menneskerettigheter art. 18 og nedfelt i flere konvensjoner Norge er bundet av, herunder FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter art. 18 og Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) art. 9. Videre er Norge forpliktet etter FNs flyktningkonvensjon til å gi beskyttelse dersom en utlending har en velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av sin «religion» og er ute av stand til, eller på grunn av slik frykt er uvillig til, å påberope seg sitt hjemlands beskyttelse.

Representantene foreslår at prinsippene som ligger til grunn for Justis- og beredskapsdepartementets instruks om forfølgelse på grunn av seksuell orientering og kjønnsidentitet (GI-07/2012) også skal legges til grunn for saker som gjelder forfølgelse mot konvertitter. Denne instruksene innebærer bl.a. at dersom det etter en individuell vurdering anses sannsynlig at søkeren vil skjule sin seksuelle identitet ved retur til hjemlandet, og årsaken til søkerens hemmelighold eller diskresjon er frykt for forfølgelse, har søkeren rett til flyktningstatus. Bakgrunnen for instruksene var en høyesterettsdom fra 2012 (Rt. 2012 s. 494) om forfølgelse som følge av seksuell orientering, hvor dette prinsippet ble lagt til grunn. I en dom fra Høyesterett 19. desember 2024 (HR-2024-2346-A) kom Høyesterett til at dersom metoden fra nevnte dom fra 2012 skal anvendes på flere beskyttelsesgrunnlag, vil det innebære en utvidelse av retten til asyl etter norsk rett, og at verken utlendingsloven eller flyktningkonvensjonen tilsier en slik utvidelse.

Jeg mener dette er en riktig vurdering, og at det ikke er grunnlag for en utvidet forståelse av retten til beskyttelse etter flyktningkonvensjonen.

Justis- og beredskapsdepartementet ga for øvrig i desember 2020 omfattende og detaljerte retningslinjer for asylsaker hvor det anføres frykt for forfølgelse på grunn av religion (G-36/2020). Retningslinjene bidrar til en ensartet praksis i tråd med nasjonalt regelverk og våre internasjonale forpliktelser.

Jeg vil også understreke at det som kjent er Utlendingsdirektoratet (UDI) og Utlendingsnemnda (UNE) som avgjør saker og klager etter utlendingsloven, herunder asylsaker. Verken statsråden eller departementet har myndighet til å gripe inn i eller påvirke utfallet av enkeltsaker, med mindre de gjelder hensynet til grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn. Jeg har tillit til at UDI og UNE vurderer hver enkelt asylsak på en forsvarlig måte, basert på tilgjengelig og oppdatert landinformasjon.

Med hilsen

Astri Aas-Hansen

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur